

Asia C-37/21**Ennakkoratkaisupyyntö****Jättämispäivä:**

22.1.2021

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Amtsgericht Hamburg (Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

30.12.2020

Kantaja:

flightright GmbH

Vastaaja:

Ryanair DAC, aiemmin Ryanair Ltd

Amtsgericht Hamburgin

[–] SEUT 267 artiklaan perustuva

ennakkoratkaisupyyntö asiassa 22 a C 22/02**Euroopan unionin tuomioistuimelle****1. Syyt, joiden vuoksi ennakkoratkaisupyyntö on perusteltu**

Amtsgericht Hamburgissa vireillä on tämän tästä oikeusriitoja, jotka liittyvät niin sanottuun lentomatrustaja-asetukseen (asetus (EY) N:o 261/04) ja joissa osapuolet riitelevät siitä, onko lennonjohdon suorittama lähtöluvan siirtäminen itsessään 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu poikkeuksellinen olosuhde ilman, että asia riippuisi lisäksi siitä, onko vastaavan lähtöluvan siirtämisen syy puolestaan poikkeuksellinen olosuhde vai ei. Riidanalaista tämä on erityisesti silloin, kun lähtöluvan viivästymisen syynä ovat lentoaseman senhetkiset sääolosuhteet ilman, että kyseessä olisivat puolestaan kyseessä olevalle alueelle ja vuodenaikalle poikkeukselliset sääolosuhteet. Kun otetaan huomioon Hampurin kaltaisella alueella toistuvasti esiintyvät tätä koskevat riidat, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähtee siitä, että nämä oikeudelliset kysymykset ovat tällä hetkellä

lukuisissa menettelyissä merkityksellisiä myös muiden suurten lentoasemien alueella sijaitsevilla tuomioistuimissa sekä Saksan liittotasavallassa että koko Euroopassa, joten näyttäisi olevan mielekästä, että Euroopan unionin tuomioistuin ottaa kantaa tähän asetukseen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdan tulkintaa koskevaan kysymykseen, jotta siihen saadaan tulevaisuudessa oikeudellinen selvyys koko Euroopassa.

2. Pääasian oikeudenkäynnin taustalla olevat tosiseikat

2.1. Pitkäaikainen viivästyminen 4 tuntia 40 minuuttia

Flightright GmbH ja Ryanair DAC ovat eri mieltä lentomatkustajien Sophia B:n ja Marvin B:n luovuttamiin oikeuksiin liittyvistä vaatimuksista. Matkustajien piti matkustaa 26.10.2019 Hampurista Krakovaan ja saapua kello 9.45 paikallista aikaa Krakovaan heille annetun varausvahvistuksen perusteella. Tosiasiassa vastaajan lentokone saapui Krakovaan vasta kello 14.25, joten lopullinen viivästyminen määräpaikkaan saapumisessa oli noin 4 tuntia 40 minuuttia eli kyseessä oli unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä tarkoitettu pitkäaikainen viivästyminen, jotka rinnastetaan asetukseen N:o 261/04 5 artiklan 1 kohdassa [alkup. s. 2] tarkoitettuun peruuttamiseen ja saa aikaan asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 7 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun oikeuden korvaukseen.

2.2. Poikkeukselliset olosuhteet, jotka johtuvat lähtöluvan viivästyisestä huonon sään vuoksi

Vastaaja väittää, että se on asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdan nojalla vapautettu korvauksen maksamisesta, koska pitkäaikainen viivästyminen johtuu kyseisessä säännöksessä tarkoitetuista poikkeuksellisista olosuhteista, joita taikka joiden seurauksena syntynyttä viivästymistä se ei olisi voinut estää kohtuullisin toimenpitein.

Tällaisina poikkeuksellisina olosuhteina lentoyhtiö vetoaa siihen, että riidanalainen lento oli laskeutunut Krakovaan pitkäaikaisesti viivästyneenä sen vuoksi, että se oli jo lähtenyt Hampurista pitkäaikaisesti viivästyneenä, mikä puolestaan johtui siitä, että edeltänyt lento oli saapunut Krakovasta Hampuriin pitkäaikaisella viivästyksellä. Tämä puolestaan johtui siitä, että lähtö Krakovasta oli huonon sään takia viivästynyt 4 tuntia 52 minuuttia [– –]. Huono sää johtui sumusta, jonka vuoksi näkyvyys oli huono, mikä vaaransi lentoturvallisuuden.

Lentoyhtiö katsoo, että kyseessä ovat poikkeukselliset olosuhteet, koska vastaaja ei ole vastuussa sääolosuhteista [– –]

3. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen soveltamat säännökset ja oikeudelliset periaatteet

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, etteivät olosuhteet, joihin lentoyhtiö vetoaa, ole riittäviä, jotta se voisi vedota asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin poikkeuksellisiin olosuhteisiin.

Tulkittessaan asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua poikkeuksellisten olosuhteiden käsitettä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin soveltaa seuraavia periaatteita:

- 3.1.: Asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa säädettyä poikkeusta on kaikkien poikkeussäännösten tavoin tulkittava suppeasti.
- 3.2.: Poikkeuksellisia olosuhteita ovat vain olosuhteet, jotka ovat epätavanomaisia (EuGH NJW 2013, 921 29 kohta). **[alkup. s. 3]**
- 3.3.: Asetuksen N:o 261/04 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa oleva luettelo ei automaattisesti anna perusteita poikkeuksellisiin olosuhteisiin, vaan siinä edellytetään aina tapauskohtaista tarkastelua (unionin tuomioistuimen tuomio C-549/07).
- 3.4.: Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettu ”tavanomaisen ulkopuolelle jäävä” tai ”epätavanomainen” ei ole rinnastettavissa odottamattomaan, syyttömään, ei vältettävissä olevaan, epätavalliseen taikka ”vastuun ulkopuolelle jäävään”.
- 3.5.: Asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettut poikkeukselliset olosuhteet ovat vain olosuhteita, jotka eivät liity asianomaisen lentoliikenteen harjoittajan toiminnan tavanomaiseen harjoittamiseen eivätkä luonteensa tai alkuperänsä vuoksi ole tämän tosiasiallisesti hallittavissa (unionin tuomioistuimen tuomio C-549/07 ja C-257/14).
- 3.6.: Kaikki lentoyhtiön kannalta väistämättömät tapahtumat eivät riitä oletamaan siitä, että kyse on poikkeuksellisista olosuhteista, vaan näitä ovat sellaiset, jotka poikkeavat lentoliikenteessä tavanomaisista ja odotettavissa olevista tapahtumista.
- 3.7.: Epäsuotuiset sääolosuhteet, jotka estävät tilapäisesti lennon lähtemisen, eivät ole aina poikkeuksellisia olosuhteita, vaan ne voivat olla sellaisia vain yksittäistapauksessa [– –].

4. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen päätelmät poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteen tulkinnalle huonosta säästä johtuvan lennon lähtöluvan viivästymiselle

Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin johtaa lisäksi edellä 3 kohdassa mainituista poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteen tulkintaperiaatteista seuraavat periaatteet:

- 4.1.:

Lennonjohdon viivästyneenä antama lähtölupa ei itsessään täytä poikkeuksellisten olosuhteiden määritelmää, koska viivästymiset lennonjohdon antamissa lähtöluvuissa eli niin sanotut slot-siirrot eivät ole lentoliikenteessä ”epätavanomainen” tapahtuma, vaan tapahtuma, joka kuuluu kansainvälisen lentoliikenteen tavanomaisiin ja odotettavissa oleviin menettelyihin ja perusolosuhteisiin. Kyseessä on lentoliikenteen harjoittajien tavanomaiseen toiminnanharjoittamiseen liittyvä tapahtuma. **[alkup. s. 4]**

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten toiminnassa oikeusriidat, joissa lentoyhtiöt vetoavat lennonjohdon suorittamiin slot-siirtoihin, eivät ole epätavanomaisia, ne eivät esiinny tavanomaisesta poikkeavina tapahtumina vaan niihin vedotaan säännöllisesti ja usein, joten se seikan, että ne eivät ole epätavanomaisia, voidaan olettaa olevan tuomioistuinten tiedossa.

Jos lennonjohdon suorittamien slot-siirtojen tavanomaisuuden ja odotettavuuden ei voida olettaa olevan tuomioistuinten tiedossa, olisi tarpeen esittää näyttönä tästä asiantuntijalausunto. Olosuhde, joka ei esiinny äärimmäisen harvoin kansainvälisessä lentoliikenteessä vaan säännöllisesti, ei voi olla tavanomaisen ulkopuolelle jäävä olosuhde.

4.2.:

Lennonjohdon suorittamia slot-siirtoja voidaan pitää asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuina poikkeuksellisina olosuhteina vain, jos ne puolestaan johtuvat olosuhteista, joita voidaan pitää 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla poikkeuksellisina. Jos slot-siirto johtuu esimerkiksi siitä, että kyseessä olevalla lentoasemalla on tapahtunut lento-onnettomuus, jonka vuoksi lähtökiitorata on suljettava tuntien ajaksi, tai sellaiseen terroristiseen uhkaan, jonka vuoksi lentoliikenne on keskeytettävä tuntien ajaksi, kyseessä ovat poikkeukselliset olosuhteet. Jos slot-siirto johtuu seikasta, joka puolestaan ei ole poikkeuksellinen, kuten talviaamuna Hampurissa vallitsevien pakkasasteiden vuoksi jäänyt nousukiitorata taikka jäätyneet siivet, kyse ei ole poikkeuksellisista olosuhteista.

4.3.:

Huono sää slot-siirron perusteena on vain silloin yksi asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuista poikkeuksellisista olosuhteista, kun huono sää puolestaan täyttää poikkeuksellisten olosuhteiden edellytykset, kun huono sää kyseessä olevassa paikassa kyseessä olevana aikana on ”epätavanomainen”, eikä puolestaan kuulu ”tavallisiin ja odotettavissa oleviin **[alkup. s. 5]** sääolosuhteisiin” kyseessä olevassa paikassa kyseessä olevana aikana, vaan poikkeaa siitä. Huonot sääolosuhteet, jotka eivät tietyssä paikassa tietyssä aikana ole epätavanomaisia ja jotka eivät tietyssä paikassa tietyssä aikana poikkea tavallisista ja ennakoitavissa olevista sääolosuhteista, ovat tapahtumia, jotka ovat erottamaton osa lentoyhtiöiden tavanomaista toiminnan harjoittamista ja lentoliikenteen perusolosuhteita.

5. Unionin tuomioistuimelle tämän ennakkoratkaisupyyntöön yhteydessä esitetyt kysymykset

Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kohdassa 4 esittämän tulkinnan valossa, jonka lentoyhtiöt säännöllisesti väittävät olevan riittämättömästi perusteltu ja joka siten herättää tähän liittyviä oikeudellisia kysymyksiä koko Euroopassa, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

5.1.:

Onko lennonjohdon viivästyneenä antama lähtölupa jo itsessään asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu poikkeuksellinen olosuhde, vai onko katsottava, ettei näin ole, sillä lennonjohdon viivästykset lähtöluvan antamisessa eli niin sanotut slot-siirrot eivät ole tapahtuma, joka on lentoliikenteessä epätavanomainen, vaan tapahtuma, joka kuuluu kansainvälisen lentoliikenteen tavanomaisiin ja odotettavissa oleviin menettelyihin ja perusolosuhteisiin, koska kyseessä on tapahtuma, joka liittyy läheisesti lentoliikenteen harjoittajan tavanomaiseen toiminnan harjoittamiseen?

5.2.

Onko niin, että lennonjohdon suorittama niin sanottu slot-siirto kansainvälisessä lentoliikenteessä ei ole jo tuomioistuinten automaattisesti tuntemana tosiseikkana olosuhde, joka on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla epätavanomainen, vaan tavanomainen, tavallinen ja odotettavissa oleva lentoliikenteeseen kuuluva seikka, vai onko tästä riita-asiassa esitettävä näyttö asiantuntijalausunnon avulla, joka olisi annettava vain silloin, jos slot-siirtoja esiintyy vain äärimmäisen harvoin eikä säännöllisesti kansainvälisessä lentoliikenteessä?

5.3.:

Ovat lennonjohdot suorittamat slot-siirrot katsottava asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuiksi poikkeuksellisiksi olosuhteiksi vain silloin, kun ne puolestaan johtuvat olosuhteista, jotka voidaan luokitella 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla poikkeuksellisiksi, eli esimerkiksi onnettomuudesta taikka terroriuhasta, muttei kuitenkaan [alkup. s. 6] tapahtuman ajankohtana ja tapahtumapaikassa tavallisista sääolosuhteista, jotka vaikuttavat lentoliikenteeseen tilapäisesti?

5.4.:

Onko huono sää slot-siirron perusteena erityisesti vain silloin asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu poikkeuksellinen olosuhde, kun huono sää puolestaan itsessään täyttää poikkeuksellisten olosuhteiden tunnusmerkit, kun huono sää itsessään kyseessä olevassa paikassa kyseessä olevana aikana puolestaan on epätavanomainen, eikä puolestaan kuulu kyseessä olevassa paikassa

kyseessä olevana aikana ”tavallisiin ja odotettavissa oleviin sääolosuhteisiin”, vaan poikkeaa niistä?

Ovatko huonot sääolosuhteet, jotka tietyssä paikassa tietynä aikana eivät ole epätavallisia, jotka eivät tietyssä paikassa tietynä aikana poikkea tavallisista ja odotettavissa olevista sääolosuhteista, tapahtumia, jotka liittyvät läheisesti lentoyhtiöiden toiminnan tavanomaiseen harjoittamiseen ja lentoliikenteen tavallisiin perusolosuhteisiin unionin tuomioistuimen asetuksen N:o 261/04 5 artiklan 3 kohdalle antamassa tulkinnassa tarkoitetulla tavalla?

[– –]

TYÖASIAKIRJA